

Kære Publikum,

Det er et sted i Stine Pilgaards roman, *Min mor siger* (2012), som vil glæde enhver gammel dansklærers sukkende hjerte. Det er der, hvor den unge kvindelige hovedperson over for sin mor henkastet erklærer, at hun vil skrive sit universitetsspeciale om salmedigteren Kingo, nærmere betegnet ”Kingos rolle som formidler og salmernes politiske indflydelse i 1600-tallet” (s. 109). Det er vendepunktet tænker dansklæreren, nu slipper pigen ud af sit livs roderi og får grund under fødderne både i forhold til sig selv, kærligheden og sin dominerende mor. Når hun så henkastet kan formulere et glimrende emne, må der virkelig være håb forude. Dansklæreren ser for sig den række af studerende, hun har mødt, der i månedsvis vred hjerne og hjerte for at komme på et godt emne. Stine Pilgaards studerende og hendes mor formeligt ryster gode emner ud af ærmerne. Dannelseslamperne blinker, da pigen frejdigt erklærer, ”Nu er det altså mig og Kingo”. Og hun citerer Kingos vers om at kedes ved at være verdens træl på en tvetydig måde, der lægger op til, at det faktisk er moderens træl, hun kedes ved at være. Hun er derfor heller ikke med på at skrive om det emne, moderen tvetydigt foreslår: Leonora Christinas indespærring i Blåtårn! ”Hun klynkede også konstant”, siger moderen. Her kan enhver dansklærer ikke lade være med at bemærke, at det har moderen ikke ret i, ligesom hun ikke har ret i så meget andet, hun siger.

Ved romanens slutning er pigens specialeplaner ikke nået længere end til den tom computerskærm, men hun er begyndt at tale om litteraturlister og tekstmateriale med en ny kæreste, og selv om hun falder i søvn midt i problemformuleringen er der ved at ske noget, også med specialet.

Mens dansklærere - som jeg - sikkert lever sig lidt for meget ind i specialehistorien i Stine Pilgaards roman, kan alle glæde sig over en lynende klar og skarp fortælling, fuld af en humor, der er helt forrygende og fornyende. Stine Pilgaards fortælling om den unge piges kærlighedskvaler, hendes frigørelse fra den dominerende, talende mor og den marcipanagtige præstefar og hendes forhold til veninden Mulle er fortalt med en overrumplende, klassikeragtig sikkerhed. Man kan selvfølgelig ikke lade være med at tænke på Klaus Rifbjergs *Den kroniske uskyld* og Leif Panduros *Rend mig i traditionerne* begge fra 1958, men Pilgaards verden, sprog og tankegang er en helt anden. Hos Rifbjerg og Panduro ligger tragedien lige under den sprælske og gale humor. Det tragiske er også på spil i Pilgaards univers. Den unge pige kan kun møde sine medmennesker instrumentelt og spejlende, og personerne forholder sig forbrugende og nærmest ædende til hinanden. Veninden er ikke veninde, men

spindoktor, skægt og grinebidende, men også sørgeligt og instrumentelt. Den udkårne eneste ene, kvinden med stort K i pigens liv er dyrepasser og som sådan måske mere er i stand til at bure pigens lidenskaber inde end at sætte dem fri. Faderen er ædt op af den altfortærende moder, der symbolsk afrunder sin mentale kannibalisme ved at fortære faderen som marcipanfigur. Lægen, som pigen konsulterer, virker ligeglad og har nok i at passe sine egne trætte rutiner i konsultationen og på værtshuset, men pige symbolsk roder rundt på gulvet efter den tilværelses-terning, hun taber på værtshusgulvet. Hvem hjælper egentlig hvem i kammerspillet mellem pigen og lægen? Eller som Michael Strunge sagde om sin psykiater: Nu kan jeg ikke gøre mere for dig!

Lægen har dog en vigtig pointe, der åbner pigens bevidsthed for hendes oplevelse af sig selv fra en ny vinkel, der både fører længere ind i det narcissistiske spejlkabinet, men også giver hende et fodfæste. Lægen fortæller hende nemlig om hippocampus, det sted i hjernen hvor overførslen fra kortidserindring til langtidserindring finder sted. Hippocampus er formet som en søhest. ”Erindring er den kreativ proces der bygger på evnen til at genskabe situationer”, siger lægen(s. 26) Billedet af hjernens søhest bliver ophav en række monologer fra søhesten, hvor læseren føres ind i kroppens indre fra hjertet til øre, mellemgulv og solar plexus. Søhest-monologerne er ikke tillagt pigen, men hører hende alligevel til som den stemme og den kropsfornemmelse, kropsrytme og jordfornemmelse, hun savner. Monologerne er muntre grotesker, en formaning om at huske det hele menneske.

Jeg har undervejs i læsningen af *Min mor siger* haft en mærkelig oplevelse af at bogen ligner Samuel Richardsons gamle klassiker, *Pamela eller den belønnede Dyd* fra 1740, der handler om den dydige Pamela, der falder i kløerne på en frygtelig forfører, Mr. B, men som forstår med sine rappe replikker at holde ham helt fra sovekammerdøren. Det er selvfølgelig en skævt og forkert sammenligning – og det er kun god litteratur, der fører en ud på den slags mærkelige vildveje, hvor ingen dansklærer kan hjælpe. Og så er det måske alligevel ikke helt forkert, måske er vor tids skrækkelige Mr. B's ikke grumme pigejægere, men forførende mødre og fædre og narcissister i mange aldre, der vil sætte sig på deres omgivelser. Pigen hos Stine Pilgaard er også en rapkæftet Pamela, der bruger sproget til at forsvare sig. Det er en god historie og et sprogeventyr i ét.

Min moder siger er en moralsk og rørende roman om at forsøge at blive i stand til at se andet end sig selv, hvad enten man er mor, datter, veninde, far, farmor, læge eller

dansklærer. Jeg håber at vi Bodil og Jørgen Munch-Christensens Kulturlegat kan opmuntre Stine Pilgaard til at fortsætte sit forfatterskab og gøre mange læsere opmærksomme på romanen. Hvem ved – måske bliver den en dag også genstand for universitetsspecialer! Denne dansklærer gør i alt fald gerne sit!

Anne Marie Mai, 12. oktober 2012